

Sprängarbasen:

— Helt och hållet mitt eget fel Ville skjuta upp sprängningen

9/3 1982

Hur kunde det gå så illa?

Lördagens misslyckade skorstenssprängning var det allmänna diskussionsämnet i Boxholm på måndagen.

— Felet är helt och hållet mitt, säger sprängningsledaren Leif Nilsson från Scan-Clean i Mölndal.

Produktionen vid bolagets samtliga avdelningar flöt dock som vanligt på måndagen. Detta sedan ett 30-tal från företagets byggnads- och eltekniska avdelningar arbetat hela söndagen och natten till måndagen för att klara elförsörjningen.

Leif Nilsson menar att han räknade fel på skorstens kraftiga innerrör och använde för svag dynamitladdning.

Efter den första sprängningen hade han vissa indikationer på att de 40 år gamla skorstenarna var i bättre kondition än väntat. Den första skorstenen föll visserligen åt rätt håll men gick för långt och toppen hamnade i Svartån.

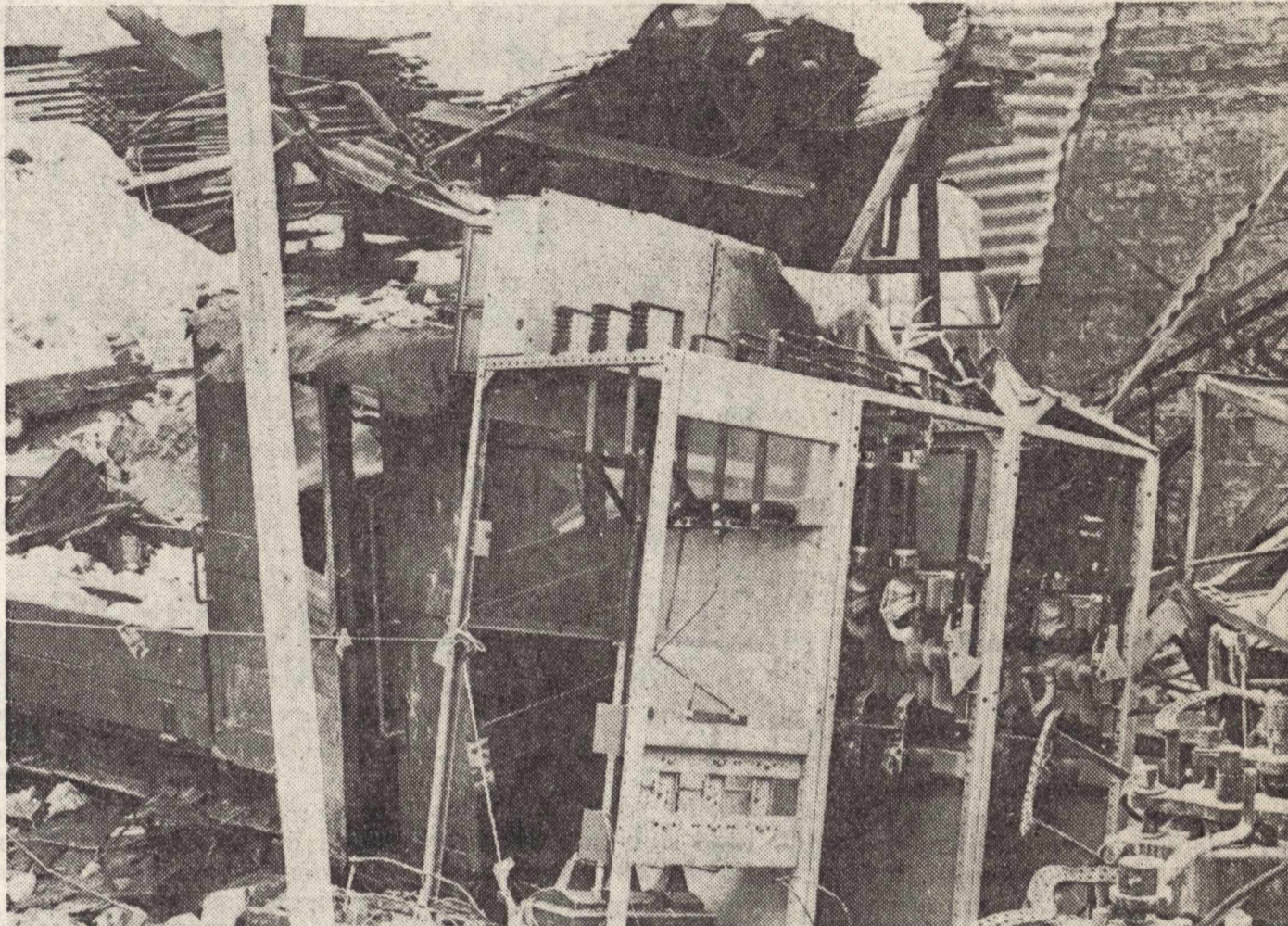
Ville skjuta upp

— Helst skulle jag ha velat senarelägga den andra sprängningen till söndagen eller nästa lördag, men uppdragsgivaren ville av personalskäl få det hela avklarat samma dag. Så här i efterhand förstod jag att det var fel. Jag skulle ha tagit mig samman och sett över beräkningarna i lugn och ro.

— Boxholms AB kommer dock att hållas helt skadeslösa, säger Leif Nilsson. Vi har tecknat en särskild ansvarsförsäkring för det här projektet. Premiekostnad 20 000 kr.

Bästa rekommendationer

Scan-Clean har de bästa rekommendationer i branschen och för tio år sedan sprängde

Ställverksapparaturen fick omfattande skador vid den misslyckade sprängningen

man en masugnsskorsten i Boxholm utan några problem.

— Under tio år har vi sprängt skorstenar utan att det hänt någonting, säger Leif Nilsson. Jag skäms faktiskt över lördagens debacle.

Scan-Cleans sprängteknik innebär att skorstenen klyvs för att sedan sjunka ihop på marken. Nu höll skorstenen ihop ända tills den slog i ställverkets tak. Skorstenen innehöll ca 200 kbm armerat tegel.

Måste stämna exakt

— Alla beräkningar måste stämna exakt för att spränga en 60 m hög skorsten med tre meters bas. Det är så många

faktorer som spelar in; markens beskaffenhet och dynamitladdningens storlek bl a. Nu med facit i hand kan jag konstatera att jag skulle ha använt mer dynamit än de 30 kg fördelade på 200 borrhål vi hade.

Scan-Cleans män återvänder i dag, tisdag, för en del avslutningsarbeten. Bl a skall fundamenten sprängas bort.

Reducerad kapacitet

— Vi går med reducerad kapacitet, men problemen har inte inneburit några som helst driftstörningar, säger Stig Jansson, chef för eltekniska avdelningen.

Samtliga tre transformatorer förstördes på lördagen. En transformator från Boxholms elverk lånades och en dieselgenerator införskaffades. Under söndagen hade man också hjälp av experter från Asea.

Nils Wahlbäck från försäkringsbolaget Skandia inspekterade skadorna på måndagseftermiddagen tillsammans med ställverkets chef Viking Stålmarch.

— De materiella skadorna är stora, men exakt hur stora är omöjligt att uppskatta i detta läge, sade Viking Stålmarch, och avböjde ytterligare kommentarer.

ANDERS JACOBSSON

Kalles livsverk lagt i spillror

Lördagens misslyckade skorstenssprängning förstörde delar av det gamla bruksmuseet, beläget vägg i vägg med ställverket. Inom dessa väggar fanns ett stycke svensk industrihistoria.

— Jag som lagt ned så många timmar på att ställa i ordning här . . .

Kalle Stenqvist, 77-årig pensionerad bruksarbetare, har lätt att hålla sig för skratt när han ser skadegörelsen. Sedan han pensionerades i början av 70-talet har museet varit hans skötebarn. Nu är många timmars arbete förgäves.

Dyrgripar

I museet finns några verkliga dyrgripar: Sveriges första elek-

trifierade lok — i bruk från 1890 till 1940 — ett valsverk, tillverkat på Stafsjö bruk år 1905 och en lancashireugn finns där. Under tegelmassorna ligger också en hel del prylar från den nyligen nedlagda martinen begravda.

Valsverket och lancashireugnen har klarat sig bra. Däremot är det lilla loket i sämre skick. Taket är inslaget, rutorna krossade och flaket har lossat från hytten.

3 000 besökare

— Kanske det går att laga, säger Kalle, men jag har mer akuta problem: Vart ska vi flytta grejorna? I den gamla kvarnen på andra sidan vägen är det fullt av andra gamla föremål.

Bruksmuseet är mycket popu-

77-årige Kalle Stenqvist betraktar förödelsen vid bruksmuseet. Sedan pensioneringen för drygt 10 år sedan har museet varit hans skötebarn. På bilden betraktar han skadorna på samlingens dyrgrip, Sveriges första elektrifierade lok från 1890

lärt. Förra året kunde Kalle Stenqvist räkna in 3 000 besökare. Det var pensionärsgrupper, blivande ingenjörer och

hela skolklasser som ville studera ett stycke svensk stålhanteringshistoria.

ANDERS JACOBSSON

28/4 1982

En ersättningsmaskin kördes fram till rivningsplatsen sedan olyckan hänt. Med Sören Eriksson bakom spakarna fullföljdes rivningen på måndagen

Skorstenen rasade utan att grävmaskinen rörde den

En sprucken sena i vänster hand.

Det var den allvarligaste skadan grävmaskinist Gunnar Karlsson ådrog sig vid rivningsolyckan i Boxholm på måndagen.

Enligt vad han själv berättat för sin familj skulle han gripa tag om material bredvid skorstenen då det började skaka. Maskinisten backade då maskinen ett par meter. Ögonblicket efter föll hela skorstenen mot grävmaskinen, som fick det främre partiet intryckt och framrutan sönderslagen.

Glassplitter i ben

Gunnar Karlsson klarade sig helt undan bröst- eller huvudskador. På benen och knäna fick han omfattande sårskador, bl a

glassplitter i ett ben, och var rejält stel i musklerna på tisdagen efter att ha blivit mörbultad av tegelstenar som for in i hytten.

Värst skadad blev vänster hand, som opererades på måndagskvällen. En sena hade spruckit.

Blåstens inverkan

Lennart Ringman, föreståndare för Boxholms lastbilcentral, den firma som utförde rivningen, trodde på måndagen att den kraftiga blåsten hade bidragit till olyckan. Yrkesinspektör Hans Lannsjö är mer tveksam på den punkten.

— En normal skorsten stoppar som regel mot blåst, konstaterar han.

Yrkesinspektionen har ännu inte hunnit informera sig om

den aktuella olyckan i Boxholm. Rent allmänt gäller vid rivning av hus, säger Hans Lannsjö, att man skall riva våning för våning och inte låta stora partier stå kvar utan stöd.

Gamla skyddsbestämmelser

— Husrivningar är annars ett område där man i hög grad får lita på omdömet och allmän försiktighet. Arbetarskyddsstyrelsens bestämmelser är relativt gamla. Bygganvisningarna är från 1950-talet, säger han.

Varför påbörjades då rivningen av den gamla färghandeln just i måndags, när det blåste så kraftigt? Svaret är att rivningsentreprenören i kontraktet har inskrivit att tomten skall vara uppstädad före veckans slut.

KARL-JOHAN NORÉN